

Sygn. akt III CSK 153/18

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa A. Ł.
przeciwko [...] Ubezpieczeń [...] w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 grudnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 16 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 października 2016 r., którym zasądzono na jej rzecz od [...] Ubezpieczeń [...] w W. kwotę 62 500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 stycznia 2014 r. tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną śmiercią matki w wypadku drogowym, a w pozostałej części oddalono jej powództwo.

Powódka w skardze kasacyjnej powołała obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazała przyczyny objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Występowanie istotnego zagadnienia prawnego połączyła z koniecznością wyjaśnienia czy dozwolone jest, w świetle art. 6 k.c. i art. 362 k.c., nałożenie na stronę domagającą się wypłaty zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu śmierci osoby bliskiej, obowiązku wykazania, że nie zachodzą okoliczności wskazujące na przyczynienie się poszkodowanego do wypadku, wobec biernej postawy pozwanego, który powołując się przyczynienie, nie podejmuje inicjatywy dowodowej celem wykazania, że postępowanie poszkodowanego przyczyniło się do zaistnienia wypadku i w jakim stopniu. Ponadto istotnym problemem jest, w ocenie skarżącej, rozstrzygnięcie czy w postępowaniu dotyczącym tego rodzaju roszczeń ustalenie stopnia krzywdy i rozmiaru szkody w sferze uczuć osoby bliskiej należy kwalifikować jako wiadomości specjalne, w odniesieniu do których zachodziła konieczność zasięgnięcia opinii biegłego, której nie można było zastąpić własnymi przeświadczeniami i doświadczeniem życiowym sądu, z uchybieniem wymagań wskazanych w art. 278 § 1 k.p.c. Potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości dotyczy kwestii zasady swobodnej oceny dowodów i uprawnienia sądu do dokonywania założeń w miejsce faktów, które nie zostały wykazane przez zgłoszone dowody, w tym opinię biegłego. Oprócz tego wyłożenia wymaga relacja zasady swobodnej oceny dowodów do wiadomości specjalnych, wymagających opinii biegłego i możliwości zastąpienia tego dowodu rozważeniem wszystkich okoliczności przez sąd, który wiedzy specjalnej nie posiada. Na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, według skarżącej, wskazują

opisane w skardze naruszenia prawa, które miały wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznanie skargi kasacyjnej, będącej kwalifikowanym, nadzwyczajnym środkiem odwoławczym musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, związanymi z ochroną interesu powszechnego. Indywidualny interes skarżącego podlega uwzględnieniu, o ile jest zgodny z interesem powszechnym. Skarga nie stanowi środka zmierzającego do kwestionowania niesatysfakcjonującego skarżącego orzeczenia sądu drugiej instancji. Stwierdzenie, czy zachodzą szczególne względy, przemawiające za rozpoznaniem skargi kasacyjnej w konkretnej sprawie, dokonywane jest przez badanie, czy skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na istnienie chociaż jednej z przyczyn wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Ugruntowane zostało w orzecznictwie zapatrywanie, że skarżący powinien wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których wyłoniło się zagadnienie, sformułować je, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto motywację, że rozwiązanie go jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r. I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.). Rozkład ciężaru dowodu związanego z rozpoznawaniem w sprawie zarzutu przyczynienia się poszkodowanego do zaistnienia zdarzenia szkodzącego był przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego, które potwierdziły zasadę wynikającą z przepisów, że obowiązkiem powołującego się na

przyczynienie poszkodowanego jest wykazanie okoliczności wskazujących na takie jego postępowanie. Zwalczanie stanowiska podnoszącego ten zarzut wraz z przedstawieniem dowodów na jego poparcie jest rzeczą zaprzeczającego. Skarżąca nie przedstawiła argumentów przemawiających za istnieniem rzeczywistej potrzeby kolejnej wypowiedzi w tej kwestii. Określenie rozmiaru sumy zadośćuczynienia pieniężnego ustawodawca pozostawił dyskrecjonalnej decyzji sądu. Nie ma podstaw do uznania, że w każdej tego rodzaju sprawie zachodzi konieczność korzystania z opinii biegłego dla ustalenia rozmiaru krzywdy niemajątkowej. Decydować o tym powinien kontekst faktyczny sprawy. Nie ma podstaw do uznania, że poruszona przez skarżącą problematyka stanowi istotne, nowe i rzeczywiście występujące zagadnienie prawne.

Potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., obligowała skarżącą do wskazania przepisu, który wymagałby wykładni, ponieważ dotychczas do tego nie doszło albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.), jak też wyjaśnienia na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem tego przepisu oraz przedstawienia, że wątpliwości te mają poważny i rzeczywisty charakter, nie są zaś zwykłymi wątpliwościami, które wyłaniają się w każdym procesie stosowania prawa. Jeśli na tle stosowania tych przepisów powstały już rozbieżności w orzecznictwie na skarżącym spoczywa obowiązek ich przedstawienia. Skarżąca nie określiła wprost przepisu, którego wykładni dotyczy powołana przyczyna. Odwoływanie się do zasady swobodnej oceny dowodów wskazuje na art. 233 k.p.c. W odniesieniu do jego wykładni i kwestii niedopuszczalności czynienia go przedmiotem zarzutów kasacyjnych wielokrotnie wypowiadał się Sąd Najwyższy. Nie może stanowić o potrzebie kolejnego orzeczenia kwestionowanie dokonywania oceny dowodów w niniejszej sprawie i czynienia ustaleń faktycznych.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej objęta art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymagała od skarżącego wykazania, że zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad prawa, widocznym od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy i dłuższych dociekań. Naruszenie prawa powinno mieć charakter szczególny i kwalifikowany (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.; z dnia 23 listopada 2010 r., III UK 10/11, niepubl.). Argumenty wskazujące na oczywisty i rażący charakter naruszeń przepisów prawa nie mogą stanowić powielenia uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej. Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w aspekcie jej podstaw i motywów zaskarżonego wyroku nie pozwala na podzielenie stanowiska skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Brak w nim przekonującego wyводу prawnego o zaistnieniu takiego stanu rzeczy w stosunku do kwestionowanego orzeczenia.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania, której podstawy Sąd Najwyższy bierze pod rozagę z urzędu, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z zasady przewidzianej w art. 102 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., na której zastosowanie wskazywała sytuacja życiowa skarżącej i znaczenie dla niej rozstrzygnięcia sporu.